

RETTENS DOM (Anden Afdeling)

10. juni 1999 *

I sag T-10/98,

E-Quattro Snc, Laveno-Mombello (Italien), ved advokat med møderet for Corte di Cassazione, Giuseppe Marchesini, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved juridisk konsulent José Luis Iglesias Buhigues og Barry Doherty, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af advokat Alberto Dal Ferro, Vicenza, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om erstatning i henhold til Euratom-traktatens artikel 153 af den skade, som sagsøgeren hævder at have lidt i forbindelse med en kontrakt indgået med Fællesskabet,

har

* Processprog: italiensk.

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Potocki, og dommerne C.W. Bellamy og A.W.H. Meij,

justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 3. december 1998,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1 Den 28. marts 1996 indgik sagsøgeren og Det Europæiske Fællesskab ved Kommissionen, som var repræsenteret af direktøren for Miljøinstituttet ved Det Fælles Forskningscenter i Ispra (herefter »FFC«), en kontrakt om teknisk og logistisk konsulentbistand til Det Europæiske Kemikaliekontor (herefter »EKK«), der er en del af dette institut.

2 Kontrakten er underlagt italiensk ret, jf. kontraktens artikel 9. I medfør af artikel 10 i bilag 2 er alene De Europæiske Fællesskabers Domstol kompetent til at påkende tvister mellem parterne.

- 3 Kontrakten indeholder to faser. Ydelserne i den første fase, dvs. perioden fra den 28. marts 1996 til den 27. marts 1997, bestod i bistand ved forberedelsen af videnskabelige kollokvier og oprettelsen af en videnskabelig database (kontraktens bilag 1).

- 4 Betalingen for disse ydelser beløb sig til 190 400 ECU (kontraktens artikel 6, stk. 1). I april og juli 1996 foretog Kommissionen i overensstemmelse med kontraktens artikel 7, stk. 1, to betalinger med et samlet beløb af 133 280 ECU. Restbeløbet, dvs. 30% af den samlede pris, skulle betales efter Miljøinstituttets godkendelse af den endelige rapport, som sagsøgeren skulle udarbejde. Fakturaen på 57 120 ECU for teknisk og logistisk bistand blev udfærdiget af sagsøgeren den 6. marts 1997 og sendt til Kommissionen ved skrivelse af 10. marts 1997. Betalingen skulle foretages inden for 60 dage fra modtagelsen af regningen (kontraktens artikel 7, stk. 2).

- 5 Ved skrivelse af 18. marts 1997, modtaget den 22. marts 1997, meddelte Kommissionen sagsøgeren, at den havde besluttet ikke at tillade, at kontraktens anden fase blev iværksat.

- 6 Ved skrivelse af 20. maj 1997 forlangte sagsøgeren, at restbeløbet for kontraktens første fase blev betalt.

- 7 I medfør af kontraktens artikel 12 foretog Kommissionens Generaldirektorat for Finanskontrol den 10. juni 1997 en kontrol hos sagsøgeren. Den 23. juni 1997 udfærdigede generaldirektoratet en rapport herom.

- 8 Under disse omstændigheder har sagsøgeren anlagt denne sag, indgået til Domstolens Justitskontor den 16. juli 1997 og registreret under nr. C-257/97.
- 9 Ved kendelse af 9. december 1997 har Domstolen efter at have konstateret, at den var inkompetent, hjemvist sagen til Retten i overensstemmelse med artikel 48 i Euratom-Domstolens statut og udsat afgørelsen om sagens omkostninger.
- 10 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Anden Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling. Med henblik på sagens tilrettelæggelse er parterne blevet anmodet om at besvare bestemte spørgsmål og fremlægge visse dokumenter. Parterne har efterkommet disse anmodninger.
- 11 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten i retsmødet, som blev afholdt den 3. december 1998.
- 12 I denne forbindelse har sagsøgeren anført, at man frafaldt påstanden om, at Kommissionen tilpligtes at erstatte den skade, der er forårsaget af den ubegrundede ophævelse af retsforholdet, hvilket Retten har taget ad notam.

Parternes påstande

13 Sagsøgeren har for Retten nedlagt følgende påstande:

- Kommissionen tilpligtes at erstatte den sagsøgeren påførte skade som følge af, at Kommissionen stadig ikke har betalt saldoen på den regning, sagsøgeren har fremsendt til Kommissionen vedrørende de i regningen beskrevne ydelser.
- Kommissionen tilpligtes at betale rente fra forfaldsdagen, til betaling sker.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

14 Kommissionen har for Retten nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Realiteten

Parternes argumenter

15 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen ifølge kontrakten skal foretage betalingen inden to måneder efter fremsendelsen af en faktura. Denne frist kan

kun overskrides i tilfælde af, at ydelserne i fakturaen bestrides, eller fakturaen og bilagene er ufuldstændige (kontraktens artikel 7, stk. 2).

- 16 I denne sag blev fakturaen udfærdiget den 6. marts 1997. På tidspunktet for sagens anlæg var betalingen imidlertid endnu ikke blevet foretaget, selv om der ikke var blevet fremsat indsigelser af den type, der er omhandlet i kontraktens artikel 7, stk. 2.
- 17 Da Kommissionen ikke har overholdt de kontraktmæssige forpligtelser og ikke er fremkommet med en officiel begrundelse for den konstaterede forsinkelse, har sagsøgeren nedlagt påstand om erstatning for det lidte tab svarende til fakturabeløbet, der ikke er blevet betalt, med rente fra forfaldsdagen, der ligger to måneder efter modtagelsen af fakturaen.
- 18 Sagsøgeren har understreget, at de hævdede tilsidesættelser ved kontraktens forberedelse ikke kan bebrejdes selskabet. Sagsøgeren havde fremlagt en fuldstændig dokumentation i overensstemmelse med sandheden både for så vidt angår selskabets stiftelsesdato, dets formuemæssige stilling og dets administratores erhvervs erfaring.
- 19 For så vidt angår opfyldelsen af kontrakten har sagsøgeren ikke bestridt, at der ikke er blevet oprettet en database, hvilket var et af kontraktens formål. Dette var imidlertid en følge af medkontrahentens udtrykkelige anmodning. De videnskabelige opgaver var således blevet udsat til kontraktens anden fase på EKK's tjenestemænds udtrykkelige anmodning. På tilsvarende måde havde sagsøgeren fået overdraget mere og mere tidskrævende administrative opgaver, hvilket fremgår af Kommissionens skrivelse af 28. maj 1996, der er benævnt »note til personalet ved [EKK]«. Der var dermed ikke tale om sagsøgerens delvis manglende opfyldelse af kontrakten, men om udførelse af andre opgaver efter medkontrahentens ønske.

- 20 Under disse omstændigheder er betalingen af restbeløbet for de ydelser, der vedrører kontraktens første fase, ifølge sagsøgeren godtgjort og berettiget, fordi den modsvarer det stykke arbejde, som sagsøgeren i stedet har udført på medkontrahentens udtrykkelige begæring. Sagsøgeren har i denne henseende påberåbt sig en håndskreven note, der er et referat af et møde den 27. januar 1997, hvori deltog kontorchefen for EKK, og som fastlagde det fremtidige samarbejdsprogram.
- 21 Det eneste spørgsmål, der rejser sig, vedrører ligestillingen af de administrative ydelser, der faktisk er blevet udført, og de edb-ydelser, der oprindeligt var fastsat i kontrakten, under en økonomisk synsvinkel.
- 22 Kommissionen har gjort gældende, at den har opdaget en række uregelmæssigheder i forbindelse med den pågældende kontrakt. Sagsøgeren har ikke udført en del af de ydelser, der var fastsat i kontrakten, og der er ikke blevet aftalt en ændring af kontrakten, således som sagsøgeren hævder. Under disse omstændigheder er Kommissionens adfærd lovlige, og sagsøgerens krav skal derfor afvises.

Rettens bemærkninger

- 23 I henhold til artikel 13 i den kontrakt, som parterne har undertegnet den 28. marts 1996, er bilagene til kontrakten en væsentlig del af denne.
- 24 Det er i kontraktens bilag 1 fastsat, hvilke ydelser sagsøgeren skulle udføre under kontraktens første fase.

- 25 Ud over bistand til Miljøinstituttet i forbindelse med organiseringen af cirka 55 møder i Ispra eller et andet sted [artikel 3, litra a), i kontraktens bilag 1], skulle der oprettes en videnskabelig database.
- 26 I »omkostningsoverslaget«, som sagsøgeren havde udarbejdet i forbindelse med udbudsproceduren, var budgettet til oprettelse af denne database ansat til 44 300 ECU, hvortil kommer udgifter til særligt personale.
- 27 Sagsøgeren har i sine skrivelser ikke bestridt, at denne database ikke er blevet oprettet. Sagsøgeren har heller ikke hævdet dette under den mundtlige forhandling.
- 28 I retsmødet har sagsøgeren ganske vist fremlagt et dokument, som er benævnt »endelig rapport« og underskrevet af en ansat ved FFC. Dette dokument indeholder i punkt 2 flere udredninger om det videnskabelige edb-system, og navnlig følgende sætning: »Systemet er blevet forbedret og er nu fuldstændig funktionsdygtigt.«
- 29 I retsmødet har sagsøgeren dog vedgået, at den i den endelige rapports punkt 2 omhandlede database ikke er den, der var omhandlet i artikel 3, litra b), i kontraktens bilag 1, men et dokument med navne og adresser, der var udarbejdet i forbindelse med organiseringen af de møder, der var fastsat i artikel 3, litra a), i kontraktens bilag 1.
- 30 Det er således ubestridt mellem parterne, at den database, der er omhandlet i kontrakten af 28. marts 1996, ikke er blevet oprettet.

- 31 Retten bemærker i øvrigt, at det dokument med navne og adresser, som sagsøgeren har henvist til, er behandlet i sidste afsnit af punkt 1 i den endelige rapport. Punkt 2 i dette dokument vedrører derimod særligt det videnskabelige edb-system. Bemærkningen om, at dette system er funktionsdygtigt, er som følge heraf ukorrekt. Sagsøgeren har desuden i retsmødet oplyst, at hvis den af sagsøgeren udarbejdede rapport ikke indeholdt disse udredninger om databasen, ville det have været vanskeligt for sagsøgeren at opnå betaling af restbeløbet.
- 32 Det af sagsøgeren udarbejdede omkostningsoverslag forudså ligeledes ansættelsen af to edb-ingeniører med henblik på udviklingen af databasen og en videnskabelig konsulent til et beløb på henholdsvis 28 000 ECU og 12 000 ECU. Sagsøgeren har for Retten navnlig fremlagt to tjenesteydelseskontrakter, der er indgået mellem sagsøgeren og to fysiske personer. Sagsøgeren har gjort gældende, at disse kontrakter angår ansættelsen af to edb-ingeniører, som det oprindeligt var forudset. Det er imidlertid tilstrækkeligt — uden at undersøge realiteten af denne påstand — at bemærke, at edb-ingeniørerne havde til opgave at oprette en videnskabelig database. Denne er netop ikke blevet oprettet. De tjenesteydelser, som de pågældende personer har kunnet yde, kan derfor ikke svare til det, der oprindeligt var aftalt, og for hvilket der var forudset et vederlag på 28 000 ECU.
- 33 Sagsøgeren har imidlertid gjort gældende, at årsagen til, at de pågældende ydelser ikke er blevet udført, er, at sagsøgeren på FFC's begæring har koncentreret sig om første fase af de kontraktmæssige ydelser, nemlig organiseringen af møder, som viste sig at være en tungere arbejdsbyrde end forventet.
- 34 Det bemærkes i denne henseende, at kontrakten eller dennes bilag i henhold til artikel 11 i kontraktens bilag 2 kun kunne ændres eller suppleres ved en tillægsaftale, der skulle underskrives af en repræsentant med behørig fuldmagt fra hver af parterne. Kontrakten af 28. marts 1996 blev indgået på vegne af Fællesskabet ved Kommissionen, der var repræsenteret af direktøren for FFC's Miljøinstitut ved kontraktunderskrivelsen.

- 35 Det fremgår af sagen, at der ikke foreligger forhold, på grundlag af hvilke det kan fastslås, at kontrakten skulle være blevet ændret på betingelserne i bilag 2's artikel 11.
- 36 Under den skriftlige forhandling har sagsøgeren påberåbt sig to dokumenter.
- 37 Det første er en note af 28. maj 1996 fra EKK til dettes personale. Efter at have nævnt indgåelsen af kontrakten med sagsøgeren, gør ophavsmanden til dokumentet EKK's personale opmærksom på de interne procedurer, der skal respekteres for så vidt angår organiseringen af møder og administrative procedurer, som skal følges. Der er intet i dette dokument, der — udarbejdet knapt to måneder efter kontraktindgåelsen — kan anses for at medføre en ændring af kontrakten.
- 38 Det andet dokument er en håndskreven note, der udgør »referatet« af et møde den 27. januar 1997, hvori deltog kontorchefen for EKK, og som fastlagde det fremtidige samarbejdsprogram. For det første er der intet, der bekræfter dokumentets ægthed: Det er ikke dateret, ophavsmanden er ukendt, og der foreligger ikke oplysninger, der gør det muligt at fastslå, at det vedrører et møde af 27. januar 1997, eller at kontorchefen for EKK har deltaget heri. Under alle omstændigheder indeholder dette håndskrevne dokument på nogle få linjer kun angivelsen af navne og tidspunkter uden en eneste sammenhængende sætning. Det kan ikke udledes heraf, at kontrakten er blevet gyldigt ændret på noget væsentligt punkt.
- 39 I retsmødet har sagsøgeren fremlagt yderligere to dokumenter for at bevise den aftale, som parterne har indgået med henblik på at ændre den oprindelige kontrakt og følgelig udskyde det arbejde, som er forbundet med oprettelsen af databasen.

- 40 Det første dokument er en note af 5. august 1997 fra Kommissionen. Det er heri anført, at kontraktens tekniske bilag, der definerer de ydelser, som sagsøgeren skal erlægge, er blevet »ændret mundtligt«.
- 41 Retten bemærker for det første, at denne note er et internt dokument fra Kommissionen og udfærdiget i forbindelse med forberedelsen af sagsøgtets skriftlige indlæg i denne sag. Det fremgår af de oplysninger, der er fremkommet under retsmødet, at sagsøgerens advokat har fået kendskab til denne note i anledning af en disciplinærsag, som var blevet iværksat mod visse af FFC's ansatte i forbindelse med kontrakten af 28. marts 1996, og hvori han ligeledes repræsenterede de pågældende ansatte. Advokaten kopierede denne interne note i disciplinærsagen.
- 42 Under alle omstændigheder medfører denne note ikke en ændring af kontrakten således, som det er fastsat i artikel 11 i kontraktens bilag 2.
- 43 Det andet dokument er benævnt »endelig rapport«.
- 44 For det første skal det bemærkes, at sagsøgeren ikke har kunnet forklare, hvorledes sagsøgeren er kommet i besiddelse af dette dokument. Under retsmødet er det kommet frem, at FFC ikke har overdraget sagsøgeren dette dokument som led i deres kontraktmæssige forbindelser. Hvis dette havde været tilfældet, ville sagsøgeren have været i stand til at fremlægge det allerede i forbindelse med stævningen. Det synes i realiteten, at sagsøgerens advokat — ligesom det i præmis 40 nævnte dokument — først har fået kendskab til dette dokument, der er underskrevet af en af FFC's ansatte, på tidspunktet for den disciplinærsag, som Kommissionen havde iværksat mod visse af FFC's ansatte i forbindelse med kontrakten af 28. marts 1996, og hvori sagsøgerens advokat ligeledes var advokat for de berørte ansatte.

- 45 Desuden henviser dette dokument ikke til en ændring af kontraktvilkårene. Selv om de opgaver, som sagsøgeren har udført vedrørende organiseringen af møder, er beskrevet heri, fremgår det ikke heraf, at dette arbejde har antaget et omfang ud over det, der var forudsat i den oprindelige kontrakt. Desuden bekræftes det derimod i den endelig rapport's punkt 2 vedrørende den videnskabelige database, at sagsøgeren var bevidst om, at det var nødvendigt at foregive også at have udført dette arbejde for at modtage betaling af saldoen, skønt det ikke var blevet gjort.
- 46 Følgelig er der ingen dokumenter, der gør det muligt at fastslå, at kontrakten skulle være blevet ændret på de betingelser, der er fastsat heri.
- 47 Påstanden om, at Kommissionen tilpligtes at erstatte den sagsøgeren påførte skade som følge af, at Kommissionen ikke har betalt saldoen på regningen, skal derfor forkastes. Som følge heraf skal også påstanden om betaling af renter fra forfaldsdagen, til betaling sker, forkastes.

Sagens omkostninger

- 48 I henhold til artikel 87, stk. 2, i procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen og bør derfor dømmes til at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.
- 49 Da Domstolen i ovennævnte kendelse af 9. december 1997 har udsat afgørelsen om sagens omkostninger, omfatter denne afgørelse omkostningerne i forbindelse med proceduren for Domstolen.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Anden Afdeling)

- 1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.
- 2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Potocki

Bellamy

Meij

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. juni 1999.

H. Jung

Justitssekretær

A. Potocki

Præsident